

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**Варіант 1151****Інструкція щодо виконання роботи**

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 25 завдань. Частина 1 містить 24 завдання, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-24 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

Завдання 25 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконані завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Бажаємо успіху!

Частина 1

Відповідями до завдань 1-24 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці у відповідності з наведеними у бланку зразками.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

1) Археологи знаходять в слов'янських землях багато скарбів. (2) Цінність скарбу для науки полягає не в кількості, а в якості ювелірних виробів (серед них трапляються справжні шедеври). (3) <...> найбільш цінним для археологів є не сам скарб, а уявлення про життя і побут давніх слов'ян, яке складається у процесі вивчення знайдених під час розкопок ювелірних прикрас.

1. Укажіть два речення, в яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Археологи знаходять багато скарбів, цінність яких для науки визначається кількістю і якістю ювелірних виробів.

2) Найціннішим для археологів, які вивчають скарби, є не кількість знайдених ювелірних виробів, а їх якість.

3) Для археологів ювелірні вироби, знайдені в слов'янських землях, важливі передусім тим, що вони дають уявлення про життя і побут давніх слов'ян.

4) Серед знайдених у слов'янських землях ювелірних виробів є справжні шедеври, і археологи приділяють велику увагу їх вивченню.

5) Знайдені в слов'янських землях ювелірні вироби дають уявлення про життя і побут древніх слов'ян, і саме це є особливо важливим для археологів.

Відповідь: _____.

2. Яке з наведених нижче слів (сполучень слів) повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово (сполучення слів).

Тому

Але

Тобто

Наприклад

На щастя

Відповідь: _____.

3. Прочитайте фрагмент словникової статті, в якій наводяться значення слова УЯВЛЕННЯ. Визначте значення, в якому це слово вживається у третьому (3) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

Уявлення, -я, с.

1. Дія за знач. **уявити**.

2. Розуміння чого-небудь, знання чого-небудь, яке ґрунтується на досвіді, одержаних відомостях, якихось даних і т. ін. *Скласти уявлення.*

3. *псих., філос.* Чуттєво-наочний образ предметів або явищ дійсності, що зберігається і відтворюється у свідомості людини поза безпосереднім впливом їх на органи чуття.

Відповідь: _____.

4. В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

вІрші

кУрятина

одинАдцять

питАння

ринкОвий

Відповідь: _____.

5. В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Голова скористався службовим становищем у **КОРИСЛИВИХ** цілях.

КОРИСЛИВІ продукти – натуральні.

Наша держава буде **ГРОМАДЯНСЬКЕ** суспільство.

Треба прислуховуватися до **ГРОМАДСЬКОЇ** думки.

СВІДЧЕННЯМ нашої переваги є практична діяльність організації.

Відповідь: _____.

6. В одному з наведених нижче числівників допущено помилку при відмінюванні. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

семидесятьма

чотирма

двадцятьма

ста

двомастами

Відповідь: _____.

7. Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) неправильна побудова конструкцій з однорідними членами речення	1) Захоплений хлопець картиною, ділився враженнями.
Б) неправильне введення дієприкметникового звороту	2) Ми часто ходимо до кіна.
В) помилка у творенні форм присвійних прикметників	3) Хлопець любив жартувати, а також танці.
Г) помилкове уживання одного прийменника в значенні іншого	4) Як відомо, мова – найважливіший засіб спілкування і пізнання.
Д) помилкове вживання граматичних форм іншомовних слів	5) Відлітають журавлі у теплий край.
	6) Хто не любить бабусині пиріжки.
	7) Ми часто захоплюємося народною піснею.
	8) Ти постаєш в ясній обнови, як пісня, лінеш, рідне слово.
	9) Реконструкція коштувала біля двадцяти тисяч гривень.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

8. Визначте слово, у якому спрощення в групах приголосних **НЕ** відбувається. Вставте пропущену букву і випишіть це слово.

тиж...невий

проїз...ний

кіс...лявий

чес...ний

щас...ливий

Відповідь: _____.

9. Визначте рядок, у якому в обох словах пропущена одна й та сама буква. Випишіть ці слова, вставивши пропущену букву.

ап...льсин, ст...хія

м...даль, д...ректор

б...нзин, с...туація

л...мон, ц...вілізація

г...рой, д...стриб'ютор

Відповідь: _____.

10. Випишіть слово, у якому на місці пропуску пишеться м'який знак.

бояз..кий

кобзар..

буд..те

ін..ший

освітян..ський

Відповідь: _____.

11. Випишіть слово, у якому на місці пропуску апостроф **НЕ** пишеться.

п..ятниця

в..юнкій

духм..яний

зів..ялий

В..ячеслав

Відповідь: _____.

12. Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Добру людину бджола (НЕ) КУСАЄ.

(НЕ)ТОДІ коня сідлати, як на нього сідати.

Держися за гриву, бо за хвіст (НЕ)ВДЕРЖИШСЯ.

(НЕ)ЗНАЮЧИ броду (НЕ)ЛІЗЬ у воду.

У ногах правди (НЕ)МАЄ.

Відповідь: _____.

13. Визначте рядок, у якому обидва слова пишуться разом. Зніміть ризку і випишіть ці два слова.

лісо/степ, без/вісти

блок/схема, по/перше

без/перестанку, віце/президент

на/жаль, на/пам'ять

пів/коло, навчально/виховний

Відповідь: _____.

14. Укажіть усі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Любов до природи, бережливе ставле(1)я до неї тісно пов'язується з поняттям «батьківщина». Калина під вікном рідної оселі, тополя на околиці

села, лелече гніздо на клуні – усе це наш духовний світ. Знати, а тим паче берегти ці ці(2)ості – наш святий непоруш(3)ий обов'язок. Ми часто не замислюємося над тим, чому околиці сіл збідніли на лелечі гнізда, поріділи солов'ї(4)і переспіви.

Відповідь: _____.

15. Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, у яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Вона зупинила біля кількоповерхової кам'яниці коня кинула йому під ноги оберемок сіна й затупцювала біля нього...

2) Тисячі сіл вогнями благань і скорботи піднялися вгору і вугіллям та попелом упали додолу.

3) Стояло літо з високим сонцем з високим небом з високими надіями.

4) Згори мені було видно все село велике незграбно розкидане поміж яругами та косогороми.

5) Він читав і підспівував і муркотів під ніс нехитрі співучі рядки напам'ять зачував з десятків сторінок.

Відповідь: _____.

16. Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Виконавши хатню роботу (1) мати сідала біля мене (2) ніжно гладила мені голівку (3) і починала розповідати казки (4) і легенди.

Відповідь: _____.

17. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Ой летить (1) вітри (2) буйні (3) зашумить калиновим гіллям край вікна (4) розбудить матір шелестом поривним.

Відповідь: _____.

18. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Давно закінчились обжинки (1) і степ соляркою пропах (2) і ховрашок стоїть навшпиньки (3) із соломиною в зубах.

Відповідь: _____.

19. Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Ми просили дозволу зайти оглянути помешкання (1) колишню домівку славного сина острова (2) але господар щось невиразно миркнув у відповідь

(3) і ми вже бачили тільки червоний гладкий карк (4) і чули грюкіт залізного жалюзі (5) що його опустив господар.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 20-25.

(1) Найчастіше людина шукає свою мрію, але буває і так, що мрія знаходить людину. (2) Як хвороба, як вірус грипу. (3) Начебто ніколи Колька Велін не дивився на небо, затамувавши подих, і голоси птахів у блакитній височині не змушували тремтіти його серце. (4) Він був звичайним учнем, в міру посидючим і старанним, до школи ходив без особливого запалу, на уроках був тихим, любив рибалити ...

(5) Все змінилося миттєво. (6) Він раптом вирішив, що стане льотчиком.

(7) У глухому, далекому селі, де до найближчої станції більше ста кілометрів, де будь-яка поїздка стає цілою подорожжю, сама ця думка здавалася божевіллям. (8) Життєва дорога кожної людини тут була рівною і прямою: після школи хлопчики отримували права на керування трактором і ставали механізаторами, а найсміливіші закінчували курси водіїв і працювали в селі шоферами. (9) Їздити по землі – ось доля людини. (10) А тут літати на літаку! (11) На Кольку дивилися як на дивака, і батько сподівався, що безглузда ідея як-небудь сама собою випарується з голови сина. (12) Чи мало чого ми хочемо в молодості! (13) Життя – жорстока штука, вона все розставить по своїх місцях і байдуже, як маляр, зафарбує сірою фарбою наші палкі мрії, намальовані в юності.

(14) Але Колька не здавався. (15) Йому марилися сріблясті крила, що несуть його над вологим снігом хмар, і густе повітря, чисте і холодне, як джерельна вода, наповнювало його легені.

(16) Після випускного вечора він вирушив на станцію, купив квиток до Оренбурга і нічним поїздом поїхав вступати в льотне училище. (17) Прокинувся Колька рано вранці від жаху. (18) Жах, ніби удав, здавив його застрягле тіло холодними кільцями і вп'явся своєю зубастою пашею в самі груди. (19) Колька спустився з верхньої полиці вниз, подивився у вікно, і йому стало ще страшніше. (20) Деревя, які виступали з присмерку, тягнули до скла криві руки, вузькі провулки, немов сірі степені гадюки, розповзалися по кущах, і з неба, заповненого до країв клопотами обдертих хмар, фіолетово-чорною фарбою стікали на землю сутінки. (21) Куди я їду? (22) Що я там буду робити один? (23) Кольці здалося, що зараз його висадять і він опиниться в безмежній порожнечі безлюдної планети ...

(24) Приїхавши на вокзал, він в той же день купив квиток і через два дні повернувся додому. (25) До його повернення всі поставилися спокійно, без глузування, але і без співчуття. (26) Грошей, витрачених на квитки, трохи шкода, зате з'їздив, подивився, перевірів себе, заспокоївся, тепер викине з голови всякі нісенітниця і стане нормальною людиною. (27) Такі закони життя: все, що злетіло вгору, рано чи пізно повертається на землю. (28) Камінь, птах, мрія – все повертається назад ...

(29) Колька влаштувався в лісгосп, одружився, зараз виховує двох дочок, у вихідні ходить на рибалку. (30) Сидячи на березі каламутної річечки, він дивиться, як безшумно летять у небесній височині реактивні літаки, і відразу визначає: ось «МіГ», а ось «Су». (31) Серце його щемить, йому хочеться вище підстрибнути і хоча б разок ковтнути тієї свіжості, якою небо щедро напуває птахів. (32) Але поруч сидять рибалки, і він налякано ховає свій схвильований погляд, насаджує черв'ячка на гачок, а потім терпляче чекає, коли почне клювати. (За С. Мизеровим)

20. Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

- 1) Колька з дитинства мріяв стати льотчиком, як і його батько.
- 2) Всі випускники після школи роз'їхалися вступати в різні місця.
- 3) Мрія про літаки живе в герої і до цього дня.
- 4) Страх самотності пересилив бажання стати льотчиком.
- 5) Односельці співчували хлопчику, який повернувся назад у село.

Відповідь: _____.

21. Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

- 1) Речення 12-13 пояснюють зміст речення 11.
- 2) У реченні 20 міститься опис.
- 3) У реченнях 1-2 представлено розповідь.
- 4) Речення 31 містить опис стану людини.
- 5) У реченні 27 міститься висновок з 26-го.

Відповідь: _____.

22. З речення 27 виписіть антоніми.

Відповідь: _____.

23. Серед речень 7-15 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою особового займенника. Запишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 20-23. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту.

Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

24. «Коли автор розповідає про те, як герой поїхав вступати в льотне училище, мова його наповнюється особливою емоційною силою. Синтаксичні засоби - (А) _____ («ніби удав», «немов сірі степові гадюки») і (Б) _____ (речення 21, 22), а також троп – (В) _____ («дерева ... тягнули криві руки», «жах ... вп'явся своєю пащею ...») – передають внутрішній стан юнака. У фінальній частині важливу роль відіграє троп - (Г) _____ («схвильований погляд»), який допомагає зрозуміти настрій Кольки».

Список термінів:

- 1) порівняльні звороти
- 2) уособлення
- 3) однорідні члени
- 4) епітет
- 5) діалектизм
- 6) риторичне звернення
- 7) літота
- 8) питальні речення
- 9) прості речення

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина 2

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

25. Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту. Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два

приклад-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (унікайте надмірного цитування).

Сформулюйте позицію автора (оповідача). Напишіть, чи згодні або не згодні Ви з точкою зору автора прочитаного тексту. Поясніть чому. Свою думку аргументуйте, спираючись в першу чергу на читацький досвід, а також на знання і життєві спостереження (враховуються перші два аргументи).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів, то така робота оцінюється 0 балів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.